

Előhang a Rakott 2013. március 7-i műsorához

Csak független szavazók által választott, anyagilag gondtalan személyek jöhetnek számításba és nézhetnek szembe a modern közügyek követelményével. **G.B.Shaw**, a vitriolos közlések és színművek Nobel-díjas nagymestere ezt a fergeteges humorral átszőtt Politikai ÁBÉCÉ című, 1944-ben kiadott könyve 63. oldalán mondja: megejtő komolysággal. Ő sem tagadja meg önmagát, 3 oldallal elébb ezt is mondja: *Mindig így van ez. A népi liberalizmus, ami tulajdonképpen rendőri felügyelet alatti anarchizmus, kidobja a kormányt az ajtón azért, hogy lássa, hogyan jön vissza az ablakon keresztül. A kivégzett zsarnok királyok helyébe jönnek a lord-protektorok, elnökök és kancellárok, vezérek, dózsék és ducék, akiknek a kisujja is vastagabb, mint az egyeduralkodók lábszára.* Talán túlzás a rendőri felügyelet alatti anarchizmus, meg az örökös ajtó-ablak körforgás: a választási politikai rendszerek színéről és fonáságairól sokat elárul. 6 évtized alatt más lett a brit sziget és Magyarország is. Mindenfajta politikai formációk jöttek mentek, voltak-vannak: fókuszukban mindig ilyen meg olyan választásokat találunk. Rászánunk egy bő félórát arra, hogy áttekintsük a választási módok (kül)honi axiómáit, feltételeit, visszaéléseit, jogi hátterét és várható hazai kilátásait, kihatásait. Vendég: Dr. Tóth Zoltán választási és közigazgatási szakértő, a választójog nemzetközileg is jegyzett reprezentánsa. Műsorvezető: Kolláth György

Adásmenet a Rakott 2013. március 7-i műsorához

Jó estét kívánok! Az 57. adásban élőben köszöntöm a hallgatót. Kezdődjék a téma beharangozása idézetekkel. 1) *”Csak független szavazók által választott, anyagilag gondtalan személyek jöhetnek számításba és nézhetnek szembe a modern közügyek követelményével.”* **G.B.Shaw**, a vitriolos közlések és színművek Nobel-díjas nagymestere ezt a fergeteges humorral átszőtt Politikai ÁBÉCÉ című, 1944-ben kiadott könyve 63. oldalán mondja: megejtő komolysággal. 2) Ő sem tagadja meg önmagát, 3 oldallal elébb ezt is mondja: *„Mindig így van ez. A népi liberalizmus, ami tulajdonképpen rendőri felügyelet alatti anarchizmus, kidobja a kormányt az ajtón azért, hogy lássa, hogyan jön vissza az ablakon keresztül. A kivégzett zsarnok királyok helyébe jönnek a lord-protektorok, elnökök és kancellárok, vezérek, dózsék és ducék, akiknek a kisujja is vastagabb, mint az egyeduralkodók lábszára.”* Megjegyzésem: túlzás a rendőri felügyelet alatti anarchizmus, meg az örökös ajtó-ablak körforgás: mégis a választási-politikai rendszerek színéről és fonáságairól sokat elárul. 6 évtized alatt más lett a brit sziget és Magyarország is. Újabb idézhető elemekért hazatérünk és két, egymástól nagyon különböző honi idézettel zárjuk a sort. 3) Rákosi Mátyás '47-ben a választásokról értekezve mondta: *„Természetesen látjuk azt is, hogy adódnak helyzetek, amelyekben nem ragaszkodhatunk túlságosan a formális demokrácia szabályaihoz.”* Mi ebben a természetes+a túlságos: rákérdezni senki nem mert. Majd' 60 évvel ezelőtt szolt ekként a zsarnok pártvezér: mégis szörnyen időszerűnek tűnik az üzenete. 4) Pozitív ellenpéldaként idézem a magyar Alkotmánybíróságot, mely a demokratikus legitimáció tartalmát még 1998-ban így bontotta ki: *„A közhatalom gyakorlásának alkotmányos feltétele, hogy arra demokratikus legitimáció alapján kerüljön sor....”* Kifejti, hogy összekapcsolódik a jogállami hatalom-gyakorlás a népszuverenitással: mely utóbbit választott képviselők útján és közvetlenül gyakorolják. Kulcstétel: *„Csak a választópolgárok ilyen hatalomgyakorlása tekinthető a közhatalom demokratikus forrásának, illetve megnyilvánulásának.”*

Politikai formációk jöttek mentek, voltak-vannak: fókuszukban mindig valaminő választásokat találunk. Rászánunk ezért ma egy bő félórát arra, hogy áttekintsük a **parlament**i választási módok (kül)honi axiómáit, feltételeit, visszaéléseit, jogi hátterét és várható hazai kilátásait, kihatásait. Vendég: Dr. Tóth Zoltán választási és közigazgatási szakértő, a választójog nemzetközileg is jegyzett reprezentánsa.

Szervusz. Kolléga úr: hallgató nevében is másodízben köszöntelek a stúdióban.

Külön bemutatás sürgős, mert Tóth kolléga gyakori vendége a Klubrádiónak.

Műhelytitok: az adás előkészítése tartogathat meglepetést. Most G.B. Shaw volt a kulcs. Tóth kolléga örömmel vette a Shaw-idézetes bevezetést, mert éppen az író drámáit olvassa. Dráma nem lesz ebben az adásban, de britekről, humorról, demokráciáról biztosan beszélünk, és jó-néhány példázat is előjön a választások megbuherálásának, ill. fair szisztémájának a történelméből.

Kezdetnek pár bizarr kérdés: 1) Ha van a választójogi rendszerben ideáltípus, melyik országé az és miért? Nem muszáj csak Európára koncentrálnunk: pl. Dél-Afrika szisztémáját sokan dicsérik. Nálad ki a nyerő? 2) Ha egy tízes nemzetközi skálán kellene elhelyezni az 1989. évi plurális, parlamenti választójogi szisztémát, azt hová tennéd el: mi az értékelés főbb pozitív és negatív összefüggése? Alkérés, melyre bizonyára szünet után lesz mód részletesen kitérni, hogy mi volt a reális, szakmailag védhető oka a legutóbbi 2,5 év itthoni törvényi változásainak, és jobb lett-e, ill. lesz-e az új szisztéma, mint volt a régi 20 éven át?

Rövid közszolgálati, kereskedelmi szünetet tartunk, de utána folytatódik a Rakott a választások jogi és közpolitikai témájával, és Dr. Tóth Zoltán szakértő gondolataival.

Most időzünk a választási rendszerek alapelveinél, kardinális kritériumainál, vízvonalzó sajátosságainál, és mindezek társadalmi és politikai hátterénél. Történeti és nemzetközi kitekintésre kérlek. Módszerbelileg pedig: szinte csak hívószavakat, végszavakat adnék kifejtéseidhez. Merre fejlődik a nagyvilágban a választójog, melyek a progresszív trendek, s mik volnának adaptálhatók számunkra belőlük? Másfelől, bizonyára voltak nagy csalások, megbuherálások, nevezetesen kamu próbálkozások és technikák: mi ezek súlya, tanulsága és elkerülésük módja, biztosítéka?

Mi történt e téren nálunk 2010 nyara óta? Mi a Te - főként minőségi - értékelésed? Hol szorít a cipő? Jó irányba tartunk?

Elérkezett a következő szünetünk, ám mindjárt folytatódik a Rakott a választások általános, különös és egyedien magyaros dilemmáival, Tóth Zoltánnal, a téma kiváló szakértőjével.

Folytassuk az elemzést a magyarországi szemlével: parlamenti létszám-redukálás, a vegyes választási rendszer főbb változásai, körzethatárok, és ezek várható kihatásai?

Mikor lehet, kell, illetve illik módosítani a rendszeren: kell-e hozzá konszenzus?

Összefüggéseiben mit mutat, mit hozhat az egyéni választókerületi súly-növekedés, az egyfordulós lebonyolítás? Mi lesz a pártlisták közrehatása, hol vannak mindebben gyenge pontok, részrehajló esélyek? Mire jó a kompenzáció, és mi a kulcsfontosságú az előkészületek terén már az idén? Te kimunkáltál egy előválasztási metódust: mi a lényege, mi lehet a haszna?

*Ismét rövid szünetet tartunk, de utána folytatódik, s nemsokára be is fejeződik a Rakott Tóth Zoltánnal. **2012 IV. negyedévében az AB súlyos döntéseket hozott, a soron lévő AT-módosítás pedig mintha meg akarná kerülni a „tűzfalakat”?! Hogy néz ki a Te***

értékelésed a napirenden lévő dilemmákról? Megnyugtató vajon a hiba-elhárítás készsége és mechanizmusa itthon? Látni olyan okot, ami végzetszerűen árnyékot vet a közelgő voksolásra? A jogi felelősség rendje tiszta? Van elég ok hinni, hogy 1 éven belül szabad, fair és átlátható választások lesznek Magyarországon? És ha nem így lenne? Te nemzetközi megfigyelő is voltál, szoktál lenni. Volt-e bárhol a hatalommal vitád? E minőségében mit ajánlanál a honi rendszer-gazdáknak? Köszönöm, hogy a vendégünk voltál: Dr. Tóth Zoltán kolléga úr. Köszönöm a Klubrádió munkatársainak: Árva Brigittának és Józsa Péternek is a közreműködést.

Legközelebbi élő adásunk március 28-án lesz. Általában óvakodom attól, hogy egy és ugyanaz a személy többszörös vendége legyen ennek a Rakottnak. Két ízben, kellő okkal tettem kivételt eddig: Dávid Ferenc és Tóth Zoltán már volt és még lesz is itt hiteles megmondónk. A harmadik ilyen személyt most konferálok fel: Lendvai Ildikó képviselő asszony, ő jön vendégként hozzánk. Tisztelem a felkészült, művelt demokratákat, ha politikus lennék (SOHA!!), tartanék is attól, hogy az ő érveivel polemizáljak. Mostanában szélcsend van Lendvai képviselő asszony körül: épp jó idő és alkalom kínálkozik arra, hogy ezzel a címmel beszélgessünk: A nő-politikus: múlt, jelen és jövő.

Szép estét kívánok, illetve a vendégünkkel együtt kívánunk a hallgatónak. A viszont hallásra: K. Gy. műsorát hallották.